

Hallituksen esitys eduskunnalle ympäristönsuojelulain ja rikoslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelulakia ja rikoslakia. Esityksellä täydennettäisiin tarpeelliselta osin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksia fluoratuista kasvihuonekaasuista ja otsonikerrosta heikentävistä aineista sekä asetusta teollisuuslaitosten ympäristötietojen ilmoittamisesta ja teollisuuspäästöportaalin perustamisesta siltä osin kuin on kyse seuraamuksista koskevista säännöksistä.

Sääntely täydentäisi Euroopan parlamentin ja neuvoston ympäristörikosdirektiivin direktiivin edellyttämää kansallista sääntelyä rikoslaissa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
1.2.1 F-kaasuasetus ja otsoniasetus	3
1.2.2 Päästöportaaliasetus	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 F-kaasuasetus ja otsoniasetus.....	4
2.2 Päästöportaaliasetus	5
3 Tavoitteet	5
3.1 F-kaasuasetus ja otsoniasetus.....	5
3.2 Päästöportaaliasetus	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	6
4.1.1 Yleistä	6
4.1.2 F-kaasu- ja otsoniasetukset	6
4.1.3 Päästöportaaliasetus	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	7
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	7
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	7
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....	7
6 Lausuntopalaute.....	8
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	8
7.1 Ympäristönsuojelulaki	8
7.2 Rikoslaki	12
8 Lakia alemman asteinen sääntely	12
9 Voimaantulo	12
10 Suhde muihin esityksiin.....	12
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	12
11.1 Yleistä	12
11.2 Hyväksyttävyy- ja suhteellisuusvaatimus.....	12
11.3 Laillisuusperiaate	13
11.4 Ahvenanmaan toimivalta	13
LAKIEHDOTUKSET	14
Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta.....	14
Laki rikoslain muuttamisesta	15
LIITE	17
RINNAKKAISTEKSTIT	17
Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta.....	17
Laki rikoslain muuttamisesta	19

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Esityksen tarkoituksena on täydentää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/573 fluoratuista kasvihuonekaasuista, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 517/2014 kumoamisesta, jäljempänä *F-kaasuasetus*, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/590 otsonikerrosta heikentävistä aineista ja asetuksen (EY) N:o 1005/2009 kumoamisesta, jäljempänä otsoniasetus, siltä osin kuin on kyse seuraamuksista koskevista säännöksistä. Asetukset tulivat voimaan 11.3.2024 ja seuraamuksista on ilmoitettava komissiolle ennen 1.1.2026.

F-kaasu- ja otsoniasetusten kansallisesta toimeenpanosta seuraamuksia lukuun ottamatta säädetään ympäristösuojelulain (527/2014) muutoksessa 754/2024 (HE 102/2024 vp). Ympäristösuojelulaisa säädetään F-kaasuasetuksen tarkoittamasta kansallisesta päteväntijärjestelmästä ja siihen liittyvistä menettelyistä.

Lisäksi esityksellä on tarkoitus täydentää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/1244 teollisuuslaitosten ympäristötietojen ilmoittamisesta, teollisuuspäästöportaalin perustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 166/2006 kumoamisesta, jäljempänä päästöportaaliasetus, siltä osin kuin on kyse seuraamuksista koskevat säännöksistä. Asetus tuli voimaan 22.5.2024 ja sitä sovelletaan 1.1.2028 alkaen. Päästöportaaliasetuksen muu kansallinen laintasoinen toimeenpano on tarkoitus sisällyttää valmisteilla olevaan hallituksen esitykseen teollisuuspäästödirektiivin muutoksen täytäntöönpanosta.

1.2 Valmistelu

1.2.1 F-kaasuasetus ja otsoniasetus

Euroopan komissio julkaisi 5.4.2022 ehdotuksen [F-kaasuasetukseksi \(COM/2022/150 final\)](#) ([vaikutusten arvio](#)) ja ehdotuksen [otsoniasetukseksi \(COM/2022/151 final\)](#) ([vaikutusten arvio](#)). Valtioneuvosto antoi niistä eduskunnalle tiedon kirjelmillä [U 46/2022 vp](#) ja [U 45/2022 vp](#). Eduskunnassa kirjelmää käsitteivät ympäristövaliokunta ja suuri valiokunta. Valtioneuvosto piti tarpeellisena, että asetusten rikkomiseen pyritään puuttumaan nykyistä tehokkaammin.

1.2.2 Päästöportaaliasetus

Euroopan komissio julkaisi ehdotuksen [päästöportaaliasetukseksi \(COM/2022/157 final\)](#). Valtioneuvosto antoi siitä tiedon eduskunnalle kirjelmällä [U 51/2022 vp](#). Eduskunnassa kirjelmää käsitteivät maa- ja metsätalousvaliokunta, ympäristövaliokunta ja suuri valiokunta. Valtioneuvosto piti olennaisena, että seuraamusjärjestelmä muodostaa selkeän kokonaisuuden, jossa hallinnollisten sanktioiden ja toimenpiteiden ja rikosoikeudellisten seuraamusten päällekkäisyyttä vältetään ja kaksoisrangaistavuuden kiellon toteutumisesta huolehditaan. Yleisesti ottaen pidettiin tärkeänä, että mahdollisuus säätää seuraamuksista perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset täyttävällä ja suomalaisen oikeusjärjestelmään soveltuvalla tavalla säilyy.

Esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä. Valmistelun aikana on keskusteltu oikeusministeriön kanssa. Lausuntokierros järjestettiin xx.x.–xx.x.2025. Saadusta seuraamussääntelyä koskevasta lausuntopalautteesta koostettu yhteenveto on jäljempänä luvussa 6. Tämän esityksen

valmisteluasiakirjat ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa: <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM016:00/2025>.

Esityksen valmistelun aikana on seurattu oikeusministeriössä vireillä olevaa ympäristörikosdirektiivin kansallista täytäntöönpanoa valmistelevaa hanketta.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 F-kaasuasetus ja otsoniasetus

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 225 §:n 1 momentin 7 kohdassa viitataan kumottujen F-kaasuasetuksen ja otsoniasetuksen artikloihin, joiden rikkomisesta tahallaan tai huolimattomuudesta tuomitaan sakkoon. Samoin viitataan ympäristönsuojelulain 17 lukuun ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen.

Hallituksen esitystä 102/2024 vp edeltäneellä lausuntokierroksella oikeusministeriö katsoi, että seuraamussäännöksiä koskeva 225 § on ongelmallinen ja sitä muutettaessa tulisi ottaa huomioon blankotyypisiä rangaistussäännöksiä koskevat kriteerit. Oikeusministeriön kannanotto on relevantti tässä hallituksen esityksessä muutettavien säännösten osalta.

Rikoslain 48 luvun 1–4 §:issä säädetään rangaistavaksi tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta tehdyt teot, jotka ovat omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle. Rikoslain 10 luvun 5 §:n 2 momentissa säädetään omaisuuden menettämisseuraamuksista.

F-kaasuasetuksen uusi 31 artikla ja otsoniasetuksen uusi 27 artikla edellyttävät, että seuraamuksiin on sisällytettävä laittomasti hankittujen tavaroiden julistaminen menetetyksi valtiolle, takavarikointi, poistaminen markkinoilta tai ottaminen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten haltuun. Nämä toimet ja seuraamukset sisältyvät rikoslain 10 luvun 5 §:ään, jonka mukaan rikoksella tuotettu, valmistettu tai aikaansaatu taikka rikoksen kohteena ollut esine tai omaisuus on tuomittava valtiolle menetetyksi, jos sen hallussapito on rangaistavaa. Rikoksella tuotettu, valmistettu tai aikaansaatu taikka rikoksen kohteena ollut esine tai omaisuus voidaan tuomita kokonaan tai osaksi menetetyksi, jos menettämisseuraamus on tarpeen esineen tai omaisuuden terveydelle tai ympäristölle haitallisten ominaisuuksien vuoksi, säännöstelyä taikka maahan tuontia tai maastavientiä koskevien säännösten tai määräysten tarkoituksen toteuttamiseksi tai luonnon tai ympäristön suojelemiseksi annettujen säännösten tai määräysten tarkoituksen toteuttamiseksi. Lisäksi vakavan tai toistuvan rikkomisen tapauksessa käytettävissä on oltava väliaikainen kieltäminen käyttää, tuottaa, tuoda, viedä tai saattaa markkinoille fluorattuja kasvihuonekaasuja tai otsonikerrosta heikentäviä aineita tai niitä sisältäviä tuotteita ja laitteita. Nämä toimet ja seuraamukset sisältyvät ympäristönsuojelulain 183 §:ään. Sen mukaan ympäristöministeriö voi kieltää valmistajaa, maahantuojaa tai muuta markkinoille luovuttajaa taikka laitteen huoltajaa tai aineen käsittelijää jatkamasta toimintaansa, kieltää säännösten vastaisen aineen, kemikaalin, valmisteen, tuotteen, laitteen tai koneen käytön, valmistuksen, kaupan pitämisen, myynnin tai muun luovuttamisen, määrätä rikkojan saattamaan aineen, kemikaalin, valmisteen, tuotteen, laitteen tai koneen säännösten mukaiseksi tai muutoin täyttämään velvollisuutensa ja määrätä rikkoja toimittamaan aine, kemikaali, valmiste, tuote, laite tai kone taikka osa siitä asianmukaisesti käsiteltäväksi jätteenä. Lisäksi ympäristöministeriö voi määrätä asetuksen vastaisesti menettelylleen poistamaan aineen, kemikaalin, valmisteen, tuotteen, laitteen tai koneen markkinoilta.

Lisäksi ympäristönsuojelulain 183 §:ssä ja 216 §:ssä säädetään hallinnollisista pakkokeinoista. Lain 183 §:n mukaan Suomen ympäristökeskus päättää kiellosta tai määräyksestä, kun kyse on

F-kaasuasetuksen, otsoniasetuksen tai ympäristönsuojelulain 17 luvun nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamisesta muutoin kuin henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevyintiin liittyvästä säännöksestä. Kiellon käyttää säännösten vastaista yksittäistä laitetta tai huoltovelvollisuuden täyttämistä koskevan määräyksen antaa ympäristönsuojelulain 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu yleinen valvontaviranomainen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto päättää kiellosta tai määräyksestä, kun rikkomus koskee pätevyintiä koskevien velvoitteiden noudattamista. Lain 216 §:n mukaan ilmakehään haitallisesti vaikuttavan kemikaalin tai tuotteen valmistus, markkinoille saattaminen, vienti tai käyttö voidaan kieltää tai rajoittaa taikka asettaa sille ehtoja, mikäli sen käytöstä syntyy päästöjä, joista voidaan perustellusti arvioida aiheutuvan terveyshaittaa tai muu lain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu seuraus.

2.2 Päästöportaaliasetus

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 225 §:n 1 momentin 7 kohdassa viitataan kumottavan epäpuhtauksien päästöjä ja siirtoja koskevan eurooppalaisen rekisterin perustamisesta ja neuvoston direktiivien 91/689/EY ja 96/61/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 166/2006 artikloihin, joiden velvollisuuksien vastaisesta toiminnasta tuomitaan sakkoon.

Kumottavan Euroopan parlamentin ja neuvoston EY N:o 166/2006 asetuksen ja sen korvanneen uuden päästöportaaliasetuksen ((EU) 2024/1244) soveltamisalaan kuuluvat toiminnanharjoittajat ovat ympäristönsuojelulain mukaan ympäristöluvanvaraisia tai rekisteröitäviä toimintoja. Ympäristöluvassa määrätään määräajasta, johon mennessä toiminnanharjoittajan tulee toimittaa toimintavuotta koskevat tiedot toimivaltaiselle viranomaiselle. Sama määräaika koskee myös asetuksessa EY N:o 166/2006 raportoitavaksi säädettyjä asioita. Jos toiminnanharjoittaja laiminlyö tietojen toimittamisen määräaika, on valvontaviranomaisen ympäristönsuojelulain 179 §:n mukaan kehotettava toiminnanharjoittavaa toimittamaan puuttuvat tiedot sekä ryhdyttävä toimiin hallintopakkomennettelyn vireille saattamiseksi.

3 Tavoitteet

3.1 F-kaasuasetus ja otsoniasetus

F-kaasuasetuksen ja otsoniasetuksen tavoitteena on muiden muassa edistää asetusten tehokasta täytäntöönpanoa ja niiden valvontaa, mukaan lukien toimenpiteet, joilla puututaan laittomaan toimintaan, kuten seuraamukset.

F-kaasu- ja otsoniasetusten mukaan rikkomisesta johtuvien seuraamusten tason ja tyyppin on oltava vaikuttavia, varoittavia ja oikeasuhteisia, ja niissä on otettava huomioon asianmukaiset kriteerit, kuten rikkomuksen luonne ja vakavuus. Jäsenvaltiot voivat käyttää rikosoikeudellisia tai hallinnollisia seuraamuksia.

F-kaasu- ja otsoniasetusten seuraamuksia koskeva sääntely täydentää ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin ja direktiivien 2008/99/EY ja 2009/123/EY korvaamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1203 sääntelyä.

Ympäristörikosdirektiivin 3 artiklan 2 kohdan s alakohta velvoittaa jäsenvaltiot kriminalisoimaan otsonikerrosta heikentävien aineiden laittoman tuotannon, markkinoille saattamisen, tuonnin, viennin, käytön, vapauttamisen sekä tuotteiden ja laitteiden sekä niiden osien, jotka sisältävät otsonikerrosta heikentäviä aineita tai joiden toiminta perustuu näihin aineisiin, tuotannon, markkinoille saattamisen, tuonnin, viennin ja käytön, kun se on laitonta ja tahallista. Ympäristödirektiivin 3 artiklan 2 kohdan t alakohta velvoittaa jäsenvaltiot säätämään

rangaistavaksi fluorattujen kasvihuonekaasujen tuotannon, markkinoille saattamisen, tuonnin, viennin, käytön tai vapauttamisen sekä tuotteiden ja laitteiden sekä niiden osien, jotka sisältävät fluorattuja kasvihuonekaasuja tai joiden toiminta perustuu näihin kaasuihin, tuotannon, markkinoille saattamisen, tuonnin, viennin ja käytön sekä tällaisten tuotteiden ja laitteiden käyttöönoton, kun se on laitonta ja tahallista.

Ympäristörikosdirektiivin 3 artiklan 4 kohta velvoittaa jäsenvaltiot varmistamaan, että edellä kuvatus mukainen menettely on rangaistavaa myös törkeästä huolimattomuudesta tehtynä ja 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti rangaistavaksi on säädettävä edellä mainittujen rikosten yrittäminen. Ympäristörikosdirektiivin 5 artiklan 2 momentin d kohdan mukaan edellä mainituista rikoksista tulee voida määrätä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään viisi vuotta. Lisäksi 6 artikla edellyttää, että oikeushenkilön rangaistusvastuun tulee soveltua edellä mainittujen rikosten kohdalla.

Ympäristörikosdirektiivin edellyttämistä F-kaasu- ja otsonisetusten rikkomisen seuraamuksista säädetään oikeusministeriössä vireillä olevassa rikoslain muuttamista koskevassa hankkeessa.

3.2 Päästöportaaliasetus

Päästöportaaliasetuksen mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Päästöportaaliasetuksen 18 artiklan mukaan rikkomisesta johtuvien seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Seuraamuksissa otetaan soveltuvin osin asianmukaisesti huomioon rikkomisen luonne, vakavuus ja laajuus, ottaen huomioon myös ihmisten terveyden ja ympäristön suojelun korkean tason saavuttamista koskeva tavoite, rikkomiseen liittyvän syyksiluettavuuden aste, ja onko kyseessä toistuva vai kertaluonteinen rikkominen.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Yleistä

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelulain 225 §:ää, jossa säädetään seuraamuksista. Lisäksi muutettaisiin rikoslain 48 luvun 1 §:n viittaussäännöksiä F-kaasu- ja otsoniasetusten osalta. Koska ympäristörikosdirektiivin edellyttämät muutokset rikoslakiin F-kaasuasetuksen ja otsoniasetuksen seuraamusten osalta, niin tässä esityksessä rikoslakiin ehdotetaan vain teknistä muutosta eli viittauksia uusiin F-kaasu- ja otsoniasetuksiin.

4.1.2 F-kaasu- ja otsoniasetukset

Sekä ympäristönsuojelulaissa että rikoslain 48 luvussa säädettäisiin rangaistavaksi F-kaasuasetuksen ja otsoniasetuksen vastaisia tekoja.

Rikoslakiin esitetään tässä hallituksen esityksessä muutosta vain F-kaasu- ja otsoniasetuksia koskeviin viittaussäännöksiin. Oikeusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan ympäristörikosdirektiivin toimeenpanoa rikoslailla. Sen yhteydessä valmistellaan seuraamussäännöksiä tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta tehdyistä F-kaasu- ja otsoniasetusten vastaisesta aineen päästämisestä, käytöstä, talteenotosta, hävittämisestä tuotannosta, tuonnista, viennistä ja markkinoille saattamisesta sekä eräiden F-kaasuja sisältävien laitteiden käyttöönotosta.

Ympäristönsuojelulaissa säädettäisiin tahallaan tai huolimattomuudesta tehtävistä teoista, joita ympäristörikosdirektiivi ei kata. Tällaisia ovat esimerkiksi kirjanpitoa koskevat rikkomukset. Lisäksi ympäristönsuojelulaissa säädettäisiin ympäristörikosdirektiivin tarkoittamista rikkomuksista silloin kun ne tehdään huolimattomuudesta.

4.1.3 Päästöportaaliasetus

Ympäristönsuojelulain 225 §:n 1 momentin 7 kohdan kuvauksiin päivitetään viittaukset koskemaan päästöportaaliasetuksen vastaista tekoa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksen mukaisesti annettaisiin F-kaasuasetusta ja otsoniasetusta täydentäviä säännöksiä kyseisten asetusten vaatimusten mukaisesti. Esitys ei sisällä kansallista EU:n vähimmäistason ylittävää sääntelyä.

Esityksen mukaan ympäristönsuojelulaissa säädettäisiin seuraamuksista nykyistä yksilöidymmin ja selkeämmin. Esityksellä ei ole olennaisia vaikutuksia viranomaisten keskinäisiin suhteisiin, viranomaisten tehtäviin ja menettelytapoihin, henkilöstöön tai organisaatioon taikka viranomaisten hallinnollisiin tehtäviin.

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutusta rikosprosessiin tulevien tapausten määrään, koska kyse on pääosin nykyisen sääntelyn selkeyttämisestä.

Lainsäädännön tarkentamisesta tai rangaistavuuden alan vähäisestä laajentamisesta, ei katsota olevan merkittäviä yritysvaikutuksia eikä siten ole kysymys myöskään yritystoiminnan rajoituksista.

Vaikuttavien ja varoittavien seuraamusten säätäminen tehostaa toimeenpanoa ja on omiaan ennaltaehkäisemään rikkomuksia. Seuraamusten määrääminen säädöksiä rikkoville toiminnanharjoittajille edistää toimijoiden yhdenmukaista kohtelua. Rikkomusten vähentyessä, myös F-kaasuista ja otsonikerrosta heikentävistä aineista aiheutuvien ympäristövaikutusten voidaan arvioida vähenevän.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

F-kaasu-, otsoni- ja päästöportaaliasetuksien mukaisesti jäsenvaltiot voivat käyttää rikosoikeudellisia tai hallinnollisia seuraamuksia. Tässä hallituksen esityksessä ei ehdoteta hallinnollisten seuraamusmaksujen käyttöönottoa. Hallinnollisten seuraamusten määrääminen F-kaasuasetuksen, otsoniasetuksen ja päästöportaaliasetuksen rikkomisesta olisi merkittävä muutos nykyiseen seuraamussääntelyyn. Mahdollista hallinnollisten seuraamusmaksujen sisällyttämistä ympäristönsuojelulakiin tarkastellaan myöhemmin yhdessä saman aikaisesti täytäntöön pantavien EU:n muiden ympäristösäädösten kanssa.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

F-kaasu – ja otsoniasetusten mukaisesti jäsenvaltioiden on ilmoitettava seuraamusten täytäntöönpanosta komissiolle ennen 1.1.2026. Hallituksen esityksen valmistelun aikana ei ole ollut saatavilla tietoa muiden jäsenvaltioiden lainsäädäntösuunnitelmista.

6 Lausuntopalaute

[Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.]

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Ympäristönsuojelulaki

225 §. *Ympäristönsuojelulain rikkominen.* Pykälässä säädetään rikoslain säännöksiä täydentävistä sakonuhkaisista rangaistussäännöksistä.

Pykälän 1 momentin 7 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi, jos toiminnanharjoittaja laiminlyö päästöportaaliasetuksen 6 artiklassa säädettyä velvollisuuttaan toimittaa tietoja toimivaltaiselle viranomaiselle, laiminlyö 6 artiklan 8 kohdan kirjanpitovelvollisuutta ja sitä koskevien tietojen säilyttämismuutoksia tai toiminnanharjoittaja ei varmista päästöportaaliasetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti, että toimitettavat tiedot ovat korkealaatuisia.

Pykälän 1 momentin uusissa 10 ja 11 kohdissa säädettäisiin rangaistavaksi sellaiset tahallaan tai huolimattomuudesta tehdyt teot, jotka eivät ole ympäristörikosdirektiivin mukaisia tekoja. Ne koskevat F-kaasujen, otsonikerrosta heikentävien aineiden, niiden seosten sekä tapauksen mukaan niitä sisältävien tuotteiden tai käytävien laitteiden talteenottoa, kirjanpito- ja raportointivelvollisuuksia ja laitteiden vuototarkastusta ja vuodonilmaisujärjestelmiä.

Pykälän 1 momentin 10 kohdassa säädettäisiin F-kaasuasetuksen rikkomisesta. Vuototarkastuksesta säädetään F-kaasuasetuksen 5 artiklassa, jonka 1 kohdan ensimmäinen alakohta velvoittaa laitteen valmistajan tai haltijan varmistamaan, että laite on tarkistettu vuotojen varalle. Asetuksen 4 artiklan 5 kohdassa säädetään vuotojen korjaamisvelvollisuudesta. Asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään eräiden laitteiden haltijoiden velvollisuudesta varmistaa, että laitteessa on vuotojenhavaitsemisjärjestelmä.

Toiminnanharjoittajia koskevista kirjanpitovelvollisuuksista säädetään F-kaasuasetuksen 7 artiklassa. Sen 1 kohdan mukaisesti huoltokirjaa on pidettävä laitteista, joita vuototarkastusvelvollisuus koskee. Artiklan 3 kohdan mukaisesti tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja toimittavien yritysten on pidettävä kirjaa näiden kaasujen ostajista. Artiklan 4 kohdan mukaan tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden myyjien on pidettävä kirjaa myydyistä laitteista ja asennuksen suorittavista pätevyistä yrityksistä. Artiklan 5 kohdan mukaan kirjapitovelvollisuus on myös yrityksillä, jotka tuottavat, saattavat markkinoille, toimittavat tai vastaanottavat tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja, jotka on tarkoitettu asetuksen mukaisiin poikkeuksellisiin käyttötarkoituksiin.

Useissa F-kaasuasetuksen artikloissa on lisäksi esimerkiksi markkinoille saattamiseen ja käyttökieltoihin liittyviä kirjapidon kaltaisia vaatimuksia, kuten vaatimuksenmukaisuusvakuutuksia tai velvollisuuksia säilyttää asiakirjoja, mikäli asetuksen mukaisia poikkeuksia on käytetty. Esimerkiksi 4 artiklan 6 kohdan mukaisesti fluorattujen kasvihuonekaasujen saattaminen markkinoille edellyttää kaasujen tuottajilta ja tuojilta vaatimuksenmukaisuusvakuutusta tuotantoprosessissa syntyneen sivutuotteen asianmukaisesta käsittelystä. Koska kyseinen vakuutus on markkinoille saattamisen edellytys, teko, jossa vakuutus puuttuu, tulisi rangaistavaksi markkinoille saattamisen rikkomisena. Toinen vastaava esimerkki on 13 artiklassa säädettyjä sähköisiä kytkinlaitteita koskevat kiellot ja velvollisuus säilyttää todisteet poikkeusten soveltamisen perusteista ja toimittaa ne pyynnöstä viranomaiselle. Näiden velvoitteiden rikkominen tulisi rangaistavaksi käyttöönottokiellon rikkomisena.

F-kaasuasetuksen artikla 26 sisältää raportointivelvollisuuksia, joiden mukaan muiden muassa tuottajien, tuojien, viejien, hävittäjien ja fluorattuja kasvihuonekaasuja raaka-aineena käyttävien yritysten on raportoitava käsittelemän fluorattujen kasvihuonekaasujen määrät.

Pykälän 1 momentin 11 kohdassa säädettäisiin otsoniasetuksen rikkomisesta. Otsoniasetuksen 8 artiklan 3 kohta ja 15 artiklan 6 kohta edellyttävät kirjapitoa otsonikerrosta heikentävien aineiden poikkeuskäytöstä laboratorio- ja analyysitarkoituksiin, raaka-aineina tai prosessireagensseina tai jos ne on tarkoitettu hävitettäväksi tai regeneroitavaksi. Asetuksen 21 artiklan 5 kohdassa säädetään vuototarkastuksia koskevasta kirjanpidosta.

Otsoniasetuksen 21 artiklan 3 ja 4 kohdissa säädetään laitteiden haltijoita koskevista vuototarkastusvelvollisuuksista sekä vuotojen korjaamista koskevista velvollisuuksista. Yritysten raportointivelvollisuuksista säädetään otsoniasetuksen 24 artiklassa.

Myös otsoniasetus sisältää useita kirjanpidon kaltaisia velvoitteita vastaavasti kuin edellä on kuvattu F-kaasuasetuksen osalta.

Pykälän uudessa 1 momentin 12 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi tahallaan tai huolimattomuudesta tehdyt rikkomukset, jotka koskevat ympäristönsuojelulain 159–162 §:n mukaisia pätevyyttä ja sen todentamista koskevia velvollisuuksia, 162 a §:ssa tarkoitetun asennustodistuksen toimittamista koskevia velvollisuuksia, 163 §:n ja valtioneuvoston asetuksen mukaisia vuototarkastuksia tai huoltokirjanpitoa koskevia velvollisuuksia taikka 165 §:n mukaista tietojen toimittamista koskevia velvollisuuksia. Samoin rangaistavaa olisi toiminta vastoin 17 luvun nojalla annettua valtioneuvoston asetusta, jolla täsmennetään kyseisessä luvussa olevia säännöksiä.

Uudessa pykälän 2 momentissa säädettäisiin rangaistavaksi huolimattomuudesta tehdyt ympäristöriskidirektiivissäkin rangaistavaksi säädetyt tekotavat eli F-kaasu- ja otsoniasetusten vastainen aineen tai seoksen päästäminen sekä kyseisten aineiden ja niiden seosten sekä tapauksen mukaan niitä sisältävien tuotteiden tai niitä käyttävien laitteiden käyttö, tuotanto, tuonti, vienti, markkinoille saattaminen, aineiden talteenotto ja hävittäminen sekä eräiden F-kaasuja sisältävien laitteiden käyttöönotto. Lisäksi säädettäisiin rangaistavaksi F-kaasujen ja otsonikerrosta heikentävien aineiden päästöjen ehkäisemistä kokevat rikkomukset. Kierrätystä ja regenerointia ja fluorattuja kasvihuonekaasuja tai otsonikerrosta heikentäviä aineita sisältävien laitteiden käytöstä poistamista koskevien velvollisuuksien rikkomukset, jotka liittyvät olennaisesti talteenottoa ja hävittämistä koskeviin säännöksiin, säädettäisiin myös rangaistavaksi.

Momentin 1 kohdassa tarkoitettusta kiellosta päästää aineita ilmakehään säädetään F-kaasuasetuksen 4 artiklan 1 kohdassa. Siinä kielletään fluorattujen kasvihuonekaasujen tahallinen päästäminen ilmakehään, jos se ei ole teknisesti välttämätöntä aiottua käyttötarkoitusta varten. Päästöjen ehkäisemisestä säädetään F-kaasuasetuksen 4 artiklassa. Sen 2 kohdan mukaisesti sulfonyylifluoridilla tehtävistä kaasutuksista ja sen 3 kohdan mukaan fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden ja laitosten haltijoiden on toteutettava kaikki teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoiset toimenpiteet ehkäistäkseen näiden kaasujen pääsyä ilmakehään, jos tahallinen päästäminen on teknisesti välttämätöntä. Aineiden ja niiden seosten sekä tapauksen mukaan niitä sisältävien tuotteiden tai niitä käyttävien laitteiden käytöstä säädetään F-kaasuasetuksen 4, 8 ja 12 artikloissa. Asetuksen 8 artiklan 6 kohdassa kielletään eräiden talteenotettujen fluorattujen kasvihuonekaasujen käyttöä, ellei kaasua ole kierrätetty tai regeneroitu. 13 artiklan 1 ja 2 kohdissa kielletään rikkiheksafluoridin käyttö sekä painevalussa ja magnesiumvaluseosten kierrätyksessä ja ajoneuvojen renkaiden täyttämiseen. Artiklan 3-5 kohdissa säädetään niin sanotuista huoltokielloista eli kielletään hyvin korkean ilmastoa lämmittävän vaikutuksen (Global warming potential, GWP) kaasujen käyttö kohdissa määriteltyjen laitteiden huollossa.

Artiklan kohta 8 koskee desfluraanin käyttöä anestesia-aineena. Artiklan kohdissa 7 ja 10–18 säädellään rikkiheksafluoridin ja muiden fluorattujen kasvihuonekaasujen käyttöä sähköisissä kytkinlaitteissa.

F-kaasuasetuksen 4 artiklan 7 kohdassa ja artiklan 10 artiklan 1,2 ja 9 kohdissa säädetään toimista, joita suorittavista edellytetään pätevyyttä sekä laitteista, joiden käsittely edellyttää pätevyyttä. F-kaasuasetuksen 13 artiklan 9 kohdassa säädetään sähköisiä kytkinlaitteita koskevasta käyttöönottokiellostasta.

Fluoratun kasvihuonekaasun käytöllä tarkoitetaan käyttöä tuotteiden ja laitteiden tuotannossa, kunnossapidossa tai huollossa, uudelleentäyttö mukaan lukien. Käyttöä olisi myös menettely, jossa edellä mainittuja toimia suorittaa henkilö, jolla ei ole F-kaasuasetuksen edellyttämää pätevyyttä.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin F-kaasuasetuksen 8 artiklassa tarkoitettusta aineiden talteenottoa, kierrätystä, regenerointia ja hävittämistä sekä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden käytöstä poistamisesta. Artiklan 1 kohdan mukaisesti laitteiden haltijoiden on huolehdittava siitä, että fluoratut kasvihuonekaasut otetaan talteen ja kierrätetään, regeneroidaan tai hävitetään. Kohdan 6 mukaisesti kielletään talteen otettujen tiettyjen fluorattujen kasvihuonekaasujen käyttäminen laitteen täyttämässä tai uudelleentäyttämässä, ellei ainetta ole kierrätetty tai regeneroitu. Kohdan 7 mukaisesti eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävistä säiliöistä on otettava talteen kaikki säiliössä olevat kaasut ja toimitettava ne asianmukaisesti käsiteltäviksi. Artiklan 8–10 kohdissa säädetään rakennussolumuoveihin sisältyvien tiettyjen fluorattujen kasvihuonekaasujen käsittelyyn liittyvistä velvollisuuksista ja kohdassa 11 hävittämismenetelmistä.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi F-kaasuasetuksen markkinoille saattamista koskevat säännökset. Asetuksen 11 artiklan 1 kohta sisältää kiellon saattaa markkinoille liitteessä IV lueteltuja tuotteita tai laitteita sekä niiden osia liitteessä asetetusta päivämäärästä lukien. Artiklan 3 kohdassa kielletään kertakäyttösäiliöiden tuonti, myöhempi toimittaminen toisille henkilöille tai asettaminen toisten henkilöiden saataville, käyttö tai vienti. Artiklan 4 kohdan mukaan uudelleentäytettävälle säiliölle on oltava järjestely säiliöiden palauttamisesta uudelleentäyttöä varten. Artiklan 6 kohdan mukaan vain asetuksen mukaisen pätevyyden omaavat henkilöt tai yritykset, jotka työllistävät päteviä henkilöitä, voivat ostaa tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja kyseisessä lainkohdassa tarkemmin määriteltyihin tarkoituksiin. Artiklan 7 kohdan mukaan liitteessä I ja liitteen II ryhmässä 1 luetelluilla fluoratuilla kasvihuonekaasuilla täytettyjä laitteita, jotka eivät ole ilmatiiviisti suljettuja, saa myydä loppukäyttäjälle ainoastaan, jos esitetään todisteet siitä, että asennuksen suorittaa 10 artiklan mukaisesti pätevä yritys. Artiklan 8 kohdan mukaan ainoastaan yritykset, jotka ovat sijoittautuneet unioniin tai jotka ovat nimittäneet unioniin sijoittautuneen ainoan edustajan, voivat saattaa markkinoille ja myöhemmin toimittaa bulkkikaasuina olevia F-kaasuja. Asetuksen 12 artikla sisältää tuotteiden ja laitteiden merkintöihin liittyviä vaatimuksia, joiden katsotaan sisältyvän markkinoille saattamisen edellytyksiin. Siten esimerkiksi tuotteet ja laitteet, jotka sisältävät fluorattuja kasvihuonekaasuja tai joiden toiminta perustuu kyseisiin kaasuihin, saa saattaa markkinoille ja myöhemmin toimittaa tai asettaa toisen henkilön saataville vain, jos niissä on asianmukaiset merkinnät. Teko, jossa fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävä laite saatettaisiin markkinoille ilman asianmukaisia merkintöjä, voisi siten tulla rangaistavaksi säännöksen mukaisesti. Asetuksen 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti tuottajat ja tuojat saavat luovuttaa markkinoille HFC-yhdisteitä vain niille jaettujen kiintiöiden mukaisesti tai 2 kohdassa erikseen sallittuihin käyttötarkoituksiin. Asetuksen 19 artiklan 1 kohdan mukaisesti esitäytettyihin jäähdytys- ja ilmastointilaitteisiin sisältyvien HFC-yhdisteiden on kuuluttava kiintiöjärjestelmän piiriin.

Momentin 4 kohdassa tarkoitettujen fluorattujen kasvihuonekaasujen tuotantoa koskevat säädökset sisältyvät F-kaasuasetuksen 14 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan fluorihilivetyjen tuotanto on sallittu vain tuottajalle myönnetyn tuotanto-oikeuden mukaisesti. Tuontia ja vientiä koskevat säännökset ovat F-kaasuasetuksen 22 artiklassa, jonka 1 kohdan mukaisesti fluorattujen kasvihuonekaasujen ja niitä sisältävien tuotteiden ja laitteiden tuonti ja vienti edellyttävät komission myöntämää lupaa. Artiklan 3 kohdassa kielletään tiettyjen laitteiden ja tuotteiden vienti, mikäli ne sisältävät fluorattuja kasvihuonekaasuja, joiden ilmastoa lämmittävä vaikutus eli GWP on vähintään 1000. Asetuksen 25 artiklassa kielletään kauppa Montrealin pöytäkirjan soveltamisalaan kuulumattomien valtioiden tai alueellisten taloudellisen yhdentymisen järjestöjen ja alueiden kanssa.

Momentin 5 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi otsoniasetuksen 21 artiklan 1 kohdan kielto päästää fluorattuja kasvihuonekaasuja ilmakehään tahallisesti sekä artiklan 2 kohdan tarkoittama yritysten velvollisuus toteuttaa tarvittavat varotoimet estääkseen otsonikerrosta heikentävien aineiden tahatonta pääsyä ilmakehään tuotannon aikana, mukaan lukien tahaton pääsy muiden kemikaalien tuotannon, laitteiden valmistusprosessin, käytön, varastoinnin, säiliöstä toiseen siirtämisen ja kuljetuksen yhteydessä.

Momentin 6 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi otsonikerrosta heikentävien aineiden käyttö, joka kielletään otsoniasetuksen 4 artiklan 1 kohdassa.

Momentin 7 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi otsoniasetuksen talteenottoa, kierrätystä, regenerointia, hävitystä tai otsonikerrosta heikentäviä aineita sisältävien laitteiden käytöstä poistamista koskevat säännökset. Artiklan 9 artiklan 2 kohdassa säädetään palontorjuntajärjestelmien ja sammuttimien käytöstä poistamisesta, 11 artiklan 3 kohdassa velvoitetaan poistamaan otsonikerrosta heikentäviä aineita sisältävät tuotteet ja laitteet käytöstä niiden elinkaaren päätyessä. Asetuksen 20 artiklan 1-6 kohdissa säädetään yksityiskohtaisesti otsonikerrosta heikentävien aineiden talteenotosta ja hävittämisestä. Halonien hävittäminen kielletään asetuksen 20 artiklan 4 kohdassa.

Momentin 8 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi otsoniasetuksen 4 artiklan 1 ja kohdissa tarkoitettu kielto, joka koskee tiettyjen otsonikerrosta heikentävien aineiden tuotantoa, markkinoille saattamista ja myöhempää toimittamista toiselle henkilölle, asettamista toisen henkilön saataville tai käyttöä sekä tuontia ja vientiä. Asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa kielletään tuotteiden ja laitteiden, jotka sisältävät liitteessä I lueteltuja otsonikerrosta heikentäviä aineita tai joiden toiminta perustuu näihin aineisiin, tuonti ja vienti. Asetuksen 6–14 artikloissa säädetään poikkeuksista edellä mainittuihin kieltoihin. Asetuksen 19 artiklassa kielletään kauppa Montrealin pöytäkirjan soveltamisalaan kuulumattomien valtioiden tai alueellisten taloudellisen yhdentymisen järjestöjen ja alueiden kanssa.

Momentin 9 kohdan mukaisesti rangaistavaa olisi saattaa markkinoille, toimittaa toiselle taikka asettaa toisen henkilön saataville otsonikerrosta heikentäviä aineita, niiden seoksia tai niitä sisältäviä tuotteita tai laitteita otsoniasetuksen 4 tai 5 artiklan vastaisesti.

Edellä kuvatuista uusista tekotapoista olisivat F-kaasuasetuksen 8 artiklan 6–10 kohdissa tarkoitettua talteenottoa ja hävittämistä koskevat velvollisuudet, F-kaasujen ja niitä sisältävien laitteiden myyntiä koskevat kirjanpitovelvollisuudet ja 22 artiklan vientiä koskevat velvollisuudet. Otsoniasetuksessa uusi tekotapa on 20 artiklan 2–3 kohtien talteenottoa ja hävittämistä koskevat vaatimukset ja 4 kohdan kielto hävittää *haloneita*.

7.2 Rikoslaki

48 luku Ympäristörikoksista

1 §. *Ympäristön turmeleminen.* Pykälää muutettaisiin ainoastaan viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi eli viitattaisiin voimassa oleviin F-kaasu- ja otsoniasetuksiin.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Ympäristönsuojelulain nojalla annetaan valtioneuvoston asetus, jolla säädetään kylmäaineita käsittelevien henkilöiden ja toiminnanharjoittajien pätevyysvaatimuksista, toiminnassa tarvittavista laitteista, asennustodistuksesta sekä huoltokirjanpidosta. Asetuksella kumottaisiin valtioneuvoston asetus 766/2016. Ehdotettu ympäristönsuojelulain 225 § kattaisi myös valtioneuvoston asetuksen velvoitteiden rikkomista koskevat seuraamukset.

9 Voimaantulo

F-kaasusetusta ja otsoniasetusta on seuraamusten osalta täydennettävä ennen 1.1.2026. Päästöportaaliasetus tulee sovellettavaksi 1.1.2028.

Tämän vuoksi ehdotetaan, että laki tulisi voimaan 1 päivänä joulukuuta 2025. Lain 225 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdat tulisivat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2028.

10 Suhde muihin esityksiin

Oikeusministeriössä on valmisteltavana hallituksen esitys rikoslain muuttamisesta. Esityksellä täytäntöönpantaisiin ympäristörikosdirektiivi. Se koskee myös seuraamuksia F-kaasu- ja otsoniasetusten rikkomisesta kuten edellä kappaleessa 2 on kuvattu.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

11.1 Yleistä

Rikoslain ja yleisemmin rangaistussäännösten periaatteen mukaisesti ympäristönsuojelulaissa rangaistavaksi säädettyjen tekojen seuraamuksena olisi sakkorangaistus. Vakavampien tekemuotojen osalta sovelletaan rikoslain säännöksiä.

Säännökset perustuisivat Suomea sitoviin EU- säädöksiin eivätkä menisi niitä pidemmälle. Tällaisen yhteyden perustuslakivaliokunta on todennut sääntelyn hyväksyttävyyttä tukeväksi seikaksi (esimerkiksi PeVL 38/2012 vp s. 3/I). Toisaalta myös kansainväliset velvoitteet on toteutettava perus- ja ihmisoikeuksien mukaisesti.

11.2 Hyväksyttävyyys- ja suhteellisuusvaatimus

Esityksessä ympäristönsuojelulakiin ehdotetuilla säännöksillä pääasiassa selkiytettäisiin rangaistavuuden alaa. Ympäristönsuojelulain rangaistavuuden alan laajentaminen on vähäistä ja koskisi rangaistavuuden ulottamista eräisiin F-kaasujen talteenottoa ja hävittämistä koskeviin velvollisuuksiin, F-kaasujen ja niitä sisältävien laitteiden myyntiä koskevat kirjanpitoa sekä vientiä koskeviin velvollisuuksiin. Otsoniasetuksessa uudet tekotavat liittyvät kaasujen talteenottoa ja hävittämistä koskeviin velvollisuuksiin ja kieltoon hävittää haloneita. Nämä ovat F-kaasu- ja otsonasetusten mukaisia uusia tekotapoja, joten rangaistavuuden alan laajentamista voidaan näin ollen pitää perusteltuna.

Rangaistusseuraamuksen ankaruuden tulee olla oikeassa suhteessa teon moitittavuuteen ja rangaistusjärjestelmän kokonaisuudessaan tulee täyttää suhteellisuuden vaatimukset (PeVL 9/2016 vp s. 2, PeVL 56/2014 vp s. 2–3, PeVL 16/2013 vp s. 2/I, PeVL 23/1997 vp s. 2/II). Ympäristönsuojelulain rangaistusten ankaruutta lievennettäisiin sellaisten tekojen osalta, jotka tulevat sisältymään rikoslain muutokseen ympäristörikosdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä. Näin ollen ehdotettu syyksiluettavuuskynnyksen muutos ei olisi ongelmallinen rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sisältyvän rangaistuksen oikeasuhtaisuuden vaatimuksen kanssa.

Rangaistavuuden selkiyttäminen lisää huolellisuusvastuuta F-kaasu- ja otsoniasetuksen noudattamisessa ja asetusten tavoitteina olevan ympäristöhyödyn toteutumista.

11.3 Laillisuusperiaate

Perustuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaan rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja EU-tuomioistuimen käytännössä laillisuusperiaatteelle on annettu käytännössä vastaava ydinsisältö, jossa on korostettu rikossääntelyn ennustettavuutta eli sitä, että säännöksen sanamuodon perusteella voidaan ennakoita, mikä on rangaistavaa (ks. esim. PeVL 20/2022 vp, 11 kohta, PeVL 12/2021 vp, 57 kohta). Rangaistavaksi säädetyt teot on kirjoitettu perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen pohjalta siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa (PeVL 17/2006 vp).

11.4 Ahvenanmaan toimivalta

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10 kohdan mukaan luonnon- ja ympäristönsuojelua koskevat asiat kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 18 §:n 25 kohdan mukaan tällaisissa asioissa myös lainsäädäntövalta rangaistavaksi säätämisestä ja rangaistuksen suuruudesta kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Edellä esitetyn mukaisesti esitys on sopusoinnussa perustuslain kanssa ja siihen sisältyvä laki voidaan käsitellä eduskunnassa tavanomaista lainsäädäntömenettelyä noudattaen.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 225 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta sellaisina kuin ne ovat laissa 715/2021,
lisätään lain 225 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1166/2018 ja 715/2021, uudet kohdat 10, 11 ja 12 sekä lain 225 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

225 §

Ympäristönsuojelulain rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

---

7) laiminlyö teollisuuslaitosten ympäristötietojen ilmoittamisesta, teollisuuspäästöportaalin perustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 166/2006 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1244 6 artiklan mukaisen ilmoituksen tai kirjanpitoa ja sen säilyttämistä koskevan velvollisuuden taikka toimii 9 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuutensa vastaisesti,

8) laiminlyö pysyvistä orgaanisista yhdisteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1021 7 artiklan mukaisen velvollisuutensa,

---

10) laiminlyö F-kaasuasetuksen

a) 4, 5 tai 6 artiklan mukaisen vuototarkastusta, vuotojen korjaamista tai vuotojen havaitsemisjärjestelmää koskevan velvollisuuden,

b) 7 artiklan mukaisen kirjanpitoa ja sen säilyttämistä koskevan velvollisuuden,

c) 26 artiklan mukaisen raportointivelvollisuuden,

11) laiminlyö otsoniasetuksen

a) 8, 15 tai 21 artiklan mukaista kirjanpitoa ja sen säilyttämistä koskevan velvollisuuden,

b) 21 artiklan mukaisen vuototarkastusta tai vuotojen korjaamista koskevan velvollisuuden,

c) 24 artiklan mukaisen raportointivelvollisuuden tai

12) toimii 159–162 §:n mukaisia pätevyyttä ja sen todentamista koskevien velvollisuuksiensa vastaisesti, jättää toimittamatta laitteen haltijalle 162 a §:ssä tarkoitetun asennustodistuksen, laiminlyö 163 §:ssa tarkoitetun vuototarkastuksen tai huoltokirjanpidon, laiminlyö 165 §:n mukaisen tietojen toimittamisvelvollisuuden taikka laiminlyö 17 luvun nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyä vaatimusta, määräystä tai velvollisuutta,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ympäristönsuojelulain rikkomisesta sakkoon.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ympäristönsuojelulain rikkomisesta tuomitaan myös se, joka huolimattomuudesta

1) päästää fluorattuja kasvihuonekaasuja vastoin F-kaasuasetuksen 4 artiklaa, rikkoo F-kaasuasetuksen 4 artiklan mukaisen päästöjen ehkäisemistä koskevan velvollisuuden, 4, 8 tai 13 artiklan mukaisen käyttökiellon, 10 artiklan 1, 2 ja 10 kohtien pätevyyttä koskevan velvollisuuden tai artiklan 13 mukaisen käyttöönottoikiellon,

2) rikkoo artiklan 8 mukaisen talteenottoa, kierrätystä, regenerointia tai hävitystä taikka fluorattua kasvihuonekaasua sisältävän laitteen käytöstä poistoa koskevan velvollisuuden

3) saattaa markkinoille fluorattuja kasvihuonekaasuja, niiden seoksia taikka niitä sisältäviä tuotteita, laitteita tai laitteiden osia F-kaasuasetuksen 11, 16 tai 19 artiklan kiellon tai rajoituksen vastaisesti,

4) tuottaa fluorattuja kasvihuonekaasuja F-kaasuasetuksen 14 artiklan vastaisesti, tuo maahan tai vie maasta fluorattuja kasvihuonekaasuja, niiden seoksia taikka niitä sisältäviä tuotteita tai laitteita F-kaasuasetuksen 22 tai 25 artiklan vastaisesti,

5) päästää otsonikerrosta heikentäviä aineita vastoin otsoniasetuksen 21 artiklaa, rikkoo otsoniasetuksen 21 artiklan mukaisen päästöjen ehkäisemistä koskevan velvollisuuden,

6) rikkoo otsoniasetuksen 4 artiklan mukaisen käyttöä koskevan kiellon,

7) rikkoo otsoniasetuksen 9,11 tai 20 artiklan mukaisen talteenottoa, kierrätystä, regenerointia tai hävittämistä taikka otsonikerrosta heikentävän aineen sisältävän laitteen käytöstä poistoa koskevan velvollisuuden,

8) tuottaa otsonikerrosta heikentäviä aineita otsoniasetuksen 4 artiklan vastaisesti, tuo maahan tai vie maasta otsonikerrosta heikentäviä aineita, niiden seoksia taikka niitä sisältäviä tuotteita tai laitteita otsoniasetuksen 4, 5 tai 19 artiklan vastaisesti,

9) saattaa markkinoille, toimittaa toiselle taikka asettaa toisen henkilön saataville otsonikerrosta heikentäviä aineita, niiden seoksia tai niitä sisältäviä tuotteita tai laitteita otsoniasetuksen 4 tai 5 artiklan vastaisesti

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 225 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdat tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2028.

2.

Laki

rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdan h ja i alakohdat ja 5 kohdan b ja c alakohdat sellaisina kuin ne ovat laissa 761/2018 seuraavasti:

48 luku

Ympäristörikoksista

1 §

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vastoin

h) otsonikerrosta heikentävistä aineista ja asetuksen (EY) N:o 1005/2009 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/590,

i) fluoratuista kasvihuonekaasuista, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 517/2014 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/573,

-----
5) tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin
-----

b) otsonikerrosta heikentävistä aineista ja asetuksen (EY) N:o 1005/2009 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/590,

c) fluoratuista kasvihuonekaasuista, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 517/2014 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/573,

-----
siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava ympäristön turmelemisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

1.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 225 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta sellaisina kuin ne ovat laissa 715/2021,

lisätään lain 225 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1166/2018 ja 715/2021, uudet kohdat 10, 11 ja 12 sekä lain 225 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

225 §

225 §

Ympäristönsuojelulain rikkominen

Ympäristönsuojelulain rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

---

7) laiminlyö otsoniasetuksen 4–8, 10–13, 15–17, 20, 22–24 tai 27 artiklan mukaisen velvollisuutensa tai F-kaasuasetuksen 3–8, 10–17 tai 19 artiklan tai 165 §:n mukaisen velvollisuutensa tai toimii epäpuhtauksien päästöjä ja siirtoja koskevan eurooppalaisen rekisterin perustamisesta ja neuvoston direktiivien 91/689/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 166/2006 5 tai 6 artiklassa taikka 9 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuutensa vastaisesti taikka toimii 159 §:n 1 momentin tai 161 §:n vastaisesti taikka 17 luvun nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen tai F-kaasuasetuksen vastaisesti,

8) laiminlyö pysyvistä orgaanisista yhdisteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1021 7 artiklan mukaisen velvollisuutensa tai

---

7) laiminlyö teollisuuslaitosten ympäristötietojen ilmoittamisesta, teollisuuspäästöportaalien perustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 166/2006 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1244 6 artiklan mukaisen ilmoituksen tai kirjanpitoa ja sen säilyttämistä koskevan velvollisuuden taikka toimii 9 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuutensa vastaisesti,

8) laiminlyö pysyvistä orgaanisista yhdisteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1021 7 artiklan mukaisen velvollisuutensa,

---

10) laiminlyö F-kaasuasetuksen
a) 4, 5 tai 6 artiklan mukaisen vuototarkastusta, vuotojen korjaamista tai vuotojen havaitsemisjärjestelmää koskevan velvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ympäristönsuojelulain rikkomisesta sakkoon.

b) 7 artiklan mukaisen kirjanpitoa ja sen säilyttämistä koskevan velvollisuuden,

c) 26 artiklan mukaisen raportointivelvollisuuden,

11) laiminlyö otsoniasetuksen

a) 8, 15 tai 21 artiklan mukaista kirjanpitoa ja sen säilyttämistä koskevan velvollisuuden,

b) 21 artiklan mukaisen vuototarkastusta tai vuotojen korjaamista koskevan velvollisuuden,

c) 24 artiklan mukaisen raportointivelvollisuuden tai

12) toimii 159–162 §:n mukaisia pätevyyttä ja sen todentamista koskevien velvollisuuksiensa vastaisesti, jättää toimittamatta laitteen haltijalle 162 a §:ssä tarkoitetun asennustodistuksen, laiminlyö 163 §:ssa tarkoitetun vuototarkastuksen tai huoltokirjanpidon, laiminlyö 165 §:n mukaisen tietojen toimittamisvelvollisuuden taikka laiminlyö 17 luvun nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyä vaatimusta, määräystä tai velvollisuutta,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ympäristönsuojelulain rikkomisesta sakkoon.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ympäristönsuojelulain rikkomisesta tuomitaan myös se, joka huolimattomuudesta

1) päästää fluorattuja kasvihuonekaasuja vastoin F-kaasusetuksen 4 artiklaa, rikkoo F-kaasusetuksen 4 artiklan mukaisen päästöjen ehkäisemistä koskevan velvollisuuden, 4, 8 tai 13 artiklan mukaisen käyttökiellon, 10 artiklan 1, 2 ja 10 kohtien pätevyyttä koskevan velvollisuuden tai artiklan 13 mukaisen käyttöönottoikiellon,

2) rikkoo artiklan 8 mukaisen talteenottoa, kierrätystä, regenerointia tai hävitystä taikka fluorattua kasvihuonekaasua sisältävän laitteen käytöstä poistoa koskevan velvollisuuden

3) saattaa markkinoille fluorattuja kasvihuonekaasuja, niiden seoksia taikka niitä sisältäviä tuotteita, laitteita tai laitteiden osia F-kaasusetuksen 11, 16 tai 19 artiklan kiellon tai rajoituksen vastaisesti,

4) tuottaa fluorattuja kasvihuonekaasuja F-kaasusetuksen 14 artiklan vastaisesti, tuo

maahan tai vie maasta fluorattuja kasvihuonekaasuja, niiden seoksia taikka niitä sisältäviä tuotteita tai laitteita F-kaasusetuksen 22 tai 25 artiklan vastaisesti,

5) päästää otsonikerrosta heikentäviä aineita vastoin otsoniasetuksen 21 artiklaa, rikkoo otsoniasetuksen 21 artiklan mukaisen päästöjen ehkäisemistä koskevan velvollisuuden,

6) rikkoo otsoniasetuksen 4 artiklan mukaisen käyttöä koskevan kiellon,

7) rikkoo otsoniasetuksen 9,11 tai 20 artiklan mukaisen talteenottoa, kierrätystä, regenerointia tai hävittämistä taikka otsonikerrosta heikentävän aineen sisältävän laitteen käytöstä poistoa koskevan velvollisuuden,

8) tuottaa otsonikerrosta heikentäviä aineita otsoniasetuksen 4 artiklan vastaisesti, tuo maahan tai vie maasta otsonikerrosta heikentäviä aineita, niiden seoksia taikka niitä sisältäviä tuotteita tai laitteita otsoniasetuksen 4, 5 tai 19 artiklan vastaisesti,

9) saattaa markkinoille, toimittaa toiselle taikka asettaa toisen henkilön saataville otsonikerrosta heikentäviä aineita, niiden seoksia tai niitä sisältäviä tuotteita tai laitteita otsoniasetuksen 4 tai 5 artiklan vastaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . . Sen 225 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdat tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tamikuuta 2028.

2.

Laki

rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdan h ja i alakohdat ja 5 kohdan b ja c alakohdat sellaisina kuin ne ovat laissa 761/2018 seuraavasti:

1 §

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vastoin

h) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

i) fluoratuista kasvihuonekaasuista ja asetuksen (EY) N:o 842/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 517/2014,

5) tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin

b) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

c) fluoratuista kasvihuonekaasuista ja asetuksen (EY) N:o 842/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 517/2014,

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

1 §

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vastoin

h) *otsonikerrosta heikentävistä aineista ja asetuksen (EY) N:o 1005/2009 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/590,*

i) *fluoratuista kasvihuonekaasuista, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 517/2014 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/573,*

5) tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin

b) *otsonikerrosta heikentävistä aineista ja asetuksen (EY) N:o 1005/2009 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/590,*

c) *fluoratuista kasvihuonekaasuista, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 517/2014 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/573,*

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20